

ຈຸນະ
ແລະ
ບໍທປາທ
ຂອງ

ປະຊາກ ໃນ

ກາຮຄີກ່າ
ຂອງໄທ

ສුරිຍ ສුວරණປ්‍රිභා

ຄະະສිලපສාස්ත්‍ර

ມහາວິທຍාລය්චරົມສාස්ත්‍ර

๑. บทบาทของปรัชญา ในการศึกษาทั่วไป

โดยทั่วไปแล้วการศึกษาปรัชญาทุกรอบนี้ลักษณะ ก็จะแยกกัน คือเป็นจัดกรรมทางบัญชาติ และเป็นการ วิเคราะห์และนิยามนัยหาต่าง ๆ ของมนุษย์ให้แจ่มชัดทุก แห่งทุกมุม รวมทั้งเน้นในเรื่องความหมายของคุณค่าต่าง ๆ ที่สำคัญ แต่เมื่อเปรียบเทียบการศึกษาปรัชญา กับศาสตร์ แขนงอื่น จะเห็นลักษณะที่เด่นชัดของการศึกษาปรัชญา ว่าเป็นการศึกษาที่เบ็ด โอกาสให้บุคคลมีอิสระทางความคิดอย่างกว้างขวางทั้ง ในแง่ การสอนรับหรือปฏิเสธความจริงหรือบทสรุปที่มีอยู่แล้ว เมื่อเป็นเช่นนักกรรมของปรัชญาจึงต้องประกอบไปด้วยการใช้วิชากรณีภาพอย่างฉ่ำ ถ้วนและความสามารถเดาพากตัวของบุคคลด้วย จุดประสาทที่หลักของการศึกษาปรัชญาจึงเป็นการฝึกให้บุคคลสามารถคิดด้วยตนเอง ความเรียบง่ายกับปรัชญาระบบต่าง ๆ มีความสำคัญยิ่งลงมาจากการฝึกฝนให้เกิดความคิดอิสระ ผู้สอนปรัชญาจะเน้นบทบาทในการชี้แนวทางให้ผู้ศึกษาได้ใช้ความคิดอย่างเสรี และช่วยกระตุ้นให้เขาระหนักถึงบัญหาต่าง ๆ ให้ชัดแจ้งทุกแห่งทุกมุม

ลักษณะของการศึกษาปรัชญาดังกล่าวทำให้การศึกษาปรัชญาต้องเรียนขึ้นเมื่อผู้ศึกษามีความรู้ขั้นฐาน ทั่วไปในศาสตร์แขนงต่าง ๆ บ้างแล้ว ความรู้เหล่านั้นจะช่วยให้เขารู้ความสามารถใช้ความคิดได้เอง โดยอาศัยประสบการณ์ส่วนตัวเข้าช่วย วิชาปรัชญาจะช่วยให้เข้าใจความคิดให้เป็นระบบและเพิ่มความเข้าใจแจ่มชัดในความรู้ที่เขามีอยู่แล้ว โดยเฉพาะในแง่ เกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ ปรัชญาจะส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพ การตระหนักรถถึงคุณค่าต่าง ๆ การเป็นตัวของตัวเอง และการมีส่วนร่วมในเรื่องเรื่องภาพและความรับผิดชอบ

การศึกษาปรัชญาจะช่วยให้ผู้ศึกษารู้ความสามารถสร้างสรรค์ของตนเองเกี่ยวกับบัญหาต่าง ๆ ที่เผชิญหน้า และทำให้สามารถตัดสินใจบัญชาติของมนุษย์ ดังนั้นแม้ความคิดทางปรัชญาจะมีลักษณะเป็นอิสระและเป็นตัวของตัวเอง แต่การศึกษาวิชาชนิดนี้จะต้องให้เห็นถึงแรงบันดาลใจ ของวัฒนธรรมในแต่ละสังคมด้วย และอาจชี้ช่องทางการศึกษาปรัชญาออกนำไปก็จะยังมีผลต่อโลกทั่วไปโดยส่วนรวม เพราะปรัชญาส่งเสริมให้ประชาชนได้มีการฝึกใช้ความ

ก็คือโดยเด่นทางอุปกรณ์ที่ใช้ในประเทศไทยและห้องเรียนนั้นอยู่สุดก่อตัว ปรับปรุงจะมีอิทธิพลต่อทั่วไปในเรื่องเกี่ยวกับการศึกษาศาสตร์แขนงต่างๆ ที่เข้ามาลังก์ภาษาอยู่

๒. ฐานะของปรัชญา ในการศึกษาของไทย

ในประเทศไทยแม้ว่าการศึกษาแผนใหม่จะเริ่มนั้นแล้วตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช แต่การจัดการศึกษาทางด้านปรัชญาได้เริ่มนั้นหลังจากนั้น ก่อนข้างนาน ทั้งนี้เป็นเพราะขาดประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาแผนใหม่ในบุคลากร จนถึงก่อนเพื่อผลิตคนเข้ารับราชการเพื่อช่วยปรับปรุงประเทศไทยและต่อต้านภัยของจักรวรรดินิยมตะวันตกโดยเฉพาะ แขนงวิชาที่ได้รับการพัฒนาไปก่อนคือแขนงวิชาที่สามารถนำความรู้ไปใช้งานได้โดยตรง เช่น การปกครอง การแพทย์ วิทยาศาสตร์ และวิศวกรรมเป็นต้น ส่วนแขนงวิชาทางด้านอักษรศาสตร์ก็มุ่งผลิตครุอักษรย์ หรืออักษรไปปฏิบัติงานตามภารกิจต่างๆ ทางราชการเป็นส่วนใหญ่ เมื่อเป็นดังนี้ การศึกษาทางด้านพัฒนาความคิดอย่างเช่นวิชาปรัชญา จึงไม่ได้มีบทบาทในการศึกษาของไทยในระยะแรก

การศึกษาปรัชญาในประเทศไทยเริ่มนั้นในสถาบันการศึกษาของทรงเจ้าสภากาชาดมหาราชวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยกรุงรัตนโกสินทร์ แห่งนี้ที่จะไปปฏิบัติงานตามภารกิจต่างๆ ทางราชการเป็นส่วนใหญ่ เมื่อเป็นดังนี้ การศึกษาทางด้านพัฒนาความคิดอย่างเช่นวิชาปรัชญา จึงไม่ได้มีบทบาทในการศึกษาของไทยในระยะแรก

นั่นจึงนักสภาพการณ์และความคิดในการจัดการศึกษาได้เปลี่ยนไปมากแล้ว จดมุ่งหมายในการศึกษาเปลี่ยนไปเป็น “การศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม” ประกอบกับมีการเห็นความสำคัญของวิชาปรัชญาในฐานะที่เป็นกิจกรรมทางบัญญัติช่วยเสริมความรู้ในศาสตร์แขนงต่างๆ และเป็นการฝึกอบรมคติเชิงวิพากษ์วิจารณ์ให้แก่

สมาชิกในสังคมประชาธิปไตย ดังนั้นสถาบันการศึกษาระดับสูงทั้งของรัฐและของเอกชนจึงได้มีการจัดการศึกษาปรัชญาแก้ไขเพิ่มเติมเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาทั่วไป และหลายสถาบันได้พัฒนาให้เป็นการศึกษาในฐานะวิชาเฉพาะระดับสูง

เนื่องจากผู้ศึกษาปรัชญาจำเป็นต้องมีความรู้ด้านฐานะที่ไม่พอสมควร การศึกษาปรัชญาจึงต้องจัดในระดับอุดมศึกษา สำหรับระดับต่ำกว่าอุดมศึกษานั้น ปรัชญาไม่แพร่กระจายในหลักสูตรน้อยลงก็ตาม ได้แก่ วิชาจริยศาสตร์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของหมวดวิชาสังคมศึกษา ในระดับวิทยาลัยครุภัณฑ์การศึกษาวิชาปรัชญาเนื่องต้น ตระกูลวิทยาทั่วไป และจริยศาสตร์ เป็นวิชาพื้นฐานสำหรับผู้ที่จะได้รับบุคลิคุรศาสตร์บัณฑิต ในวิทยาลัยอาชีวศึกษาและวิทยาลัยเอกชนที่เน้นหนักไปในด้านการประกอบอาชีพ มีการศึกษาปรัชญาทั่วไปเป็นวิชาเลือกในวิชาพื้นฐานหมวดนุյยาศาสตร์ ในบางวิทยาลัยมีวิชาตระกูลวิทยาเบื้องต้นและจริยศาสตร์ เป็นวิชาเลือกด้วยสำหรับวิทยาลัยเอกชนที่สังกัดอยู่กับหน่วยงานทางศาสนา เช่น วิทยาลัยพยาบาล (เชียงใหม่) และ วิทยาลัยแสงธรรม (นครปฐม) วิชาปรัชญาออกจากชั้นมัธยมเป็นวิชาพื้นฐานในหมวดนุյยาศาสตร์แล้ว วิชาปรัชญาจึงมีฐานะเป็นวิชาเอก ซึ่งผู้ศึกษาจะได้รับบุคลิคิลปศาสตร์บัณฑิต (ปรัชญา)

ในมหาวิทยาลัยต่างๆ การศึกษาปรัชญาแตกต่างกันออกไป มหาวิทยาลัยอนแก่น มหาวิทยาลัยศรีปทุม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยศรีนคินทร์ มหาวิทยาเขตต่างๆ นิการสอนปรัชญาเป็นรายวิชาในกลุ่มวิชาพื้นฐานหมวดนุยยาศาสตร์ โดยมีห้องวิชาบังคับและวิชาเลือก เช่นเดียวกับหลักสูตรของวิทยาลัยครุ มหาวิทยาลัยหิดลมีลักษณะเฉพาะคือศึกษาปรัชญาเพื่อผสมผสานกับวิชาวิทยาศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ อนามัยการศึกษาปรัชญาจึงเป็นไปเพื่อการประยุกต์ใช้ในวิชาดังกล่าวมากกว่าการศึกษาปรัชญาโดยตรง

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และมหาวิทยาลัยรามคำแหงมีการศึกษาปรัชญาเป็นวิชาเลือกในหมวดนุยยาศาสตร์ และวิชาโทในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และจุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัยมีการศึกษาปรัชญาเป็นวิชาเลือก ในวิชาพื้นฐานหมวดมนุษยศาสตร์ และเป็นทั้งวิชาเอกและวิชาโท ในระดับปริญญาตรี ผู้จบการศึกษาวิชาเอกปรัชญาจะได้ วุฒิศิลปศาสตร์บัณฑิต (ปรัชญา) หรือ อักษรศาสตร์บัณฑิต (ปรัชญา)

สำหรับพัฒกรัตน์มหาวิทยาลัย เป็นสถาบันที่ มีการศึกษาปรัชญาเป็นวิชาเฉพาะระดับสูงด้วย คือการ ศึกษาปรัชญาในระดับปริญญาโทสำหรับผู้จบการศึกษา ระดับปริญญาตรีทุกแขนงวิชา ผู้จบการศึกษาระดับนี้จะ ได้วุฒิอักษรศาสตร์บัณฑิต (ปรัชญา)

ส่วนในมหาวิทยาลัยสังข์ คือสถาการศึกษามหา นคุณราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยราชวิทยาลัยมีการ ศึกษาปรัชญาและศาสนาเป็นวิชาเอก ผู้จบการศึกษาจะ ได้วุฒิพุทธศาสตร์บัณฑิต หรือศาสนาศาสตร์บัณฑิต

นอกจากการศึกษาปรัชญาในวิชาพื้นฐานหมวด มนุษยศาสตร์แล้วการศึกษาเป็นวิชาเอกวิชาไทยแล้ว ยังมี

การศึกษาปรัชญาแทรกอยู่ในวิชาพื้นฐานอื่น ๆ ในหมวด มนุษยศาสตร์อีกเช่น วิชาอารยธรรมตะวันตก อารยธรรม ตะวันออก และอารยธรรมไทยเป็นต้น แต่ถ้าคณะกรรมการ ศึกษาจะเน้นไปในทางประวัติความคิดทางปรัชญาใน ฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของอารยธรรมมนุษย์มากกว่าจะเน้น ที่กิจกรรมทางปรัชญาดังที่กล่าวมาในตอนต้น

๓. การศึกษาปรัชญา ในฐานะที่เป็นวิชาเฉพาะ ในการศึกษาระดับสูง

เป็นที่ยอมรับกันว่ามีงานอาชีพอยู่ไม่ก่อข้างเท่านั้น ที่เบ็ดทางให้ผู้ศึกษาเฉพาะทางปรัชญาแต่เหตุผลสำคัญใน การพัฒนาการศึกษาปรัชญาให้เป็นวิชาเฉพาะในระดับสูง ก็คือความจำเป็นในด้านการเพิ่มจำนวนอัตราผู้สอน

ปรัชญา เมื่อการศึกษาปรัชญาในระดับพื้นฐานแพร่หลาย มากขึ้น

เมื่อพิจารณาจากบทบาทของปรัชญาในการศึกษาที่ไว้ไปจะเห็นว่า ความสำคัญของปรัชญาอยู่ที่วิธีการมา กว่าเนื้อหา บทบาทของปรัชญาจึงเป็นการฝึกฝนให้อ เสริมการศึกษาแขนงอื่น การศึกษาปรัชญาในระดับพื้นฐานและระดับวิชาโทก็เป็นไปเพื่อจุดหมายอันนี้ แต่ใน การศึกษาปรัชญาเป็นวิชาเฉพาะเช่นเดียวกับวิชาเอกในระดับปริญญาตรี หรือการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี ความสำคัญของเนื้อหาและวิธีการทางปรัชญาไม่นำหนักทัดเทียม กัน ผู้ที่จบการศึกษาในขั้นนี้อาจจะไปประกอบอาชีพ เป็นผู้สอนปรัชญาในระดับพื้นฐาน หรือระดับปริญญาตรี อันเป็นการสนองจุดหมายขั้นต้นได้ แต่จุดมุ่งหมายที่สูง กว่านี้คือการสามารถเป็นผู้นำทางความคิด นำการ วิเคราะห์วิจารณ์บัญญาต่างๆ ของสังคมและของชีวิต ตลอดจนสามารถนำมูลยุคและประชานิยมที่ไปให้รัก การใช้ความคิดอย่างเสรี สำหรับจุดมุ่งหมายที่สูงสุดก็คือ การพัฒนาตนเองให้เป็นนักปรัชญาที่พัฒนาตัวในด้านเนื้อหาและวิธีการ สามารถสอนเนื้อหาและวิธีการทาง ปรัชญาเข้าเป็นวิชาชีพของตนและถ่ายทอดให้เป็นมาตรฐาน ทางความคิดแก่สังคมและแก่มนุษยชาติได้

แต่ในความเป็นจริงราهنิยม จุดหมายที่กล่าว นานมายังไม่เป็นไปได้เต็มปาก เนื่องจากมีอยู่ มนุษย์ศึกษาปรัชญาเป็นวิชาเฉพาะทางน้อยมาก แนวโน้มของ สถานการณ์โลกในปัจจุบันทำให้หลักทางของการศึกษาเปลี่ยนไปเน้นในด้านงานอาชีพและการผลิตผู้เชี่ยวชาญ เอกพัฒนา การศึกษาวิชาเฉพาะในสาขาวิทยาศาสตร์ทั้ง วิทยาศาสตร์ธรรมชาติและวิทยาศาสตร์สังคม ได้รับความ นิยมนิยมมากกว่า เนื่องจากความต้องการที่เร่งด่วนได้ ที่กว่าวิชาทางด้านมนุษยศาสตร์และศิลปศาสตร์ ฐานะ ของวิชาปรัชญาจึงเป็นเพียงวิชาเสริมมากกว่าวิชาเอก ในประเทศไทยอย่างที่พัฒนาทั้งหลาย การศึกษาวิชาปรัชญา เป็นวิชาเฉพาะเก็บชนบันไดว่าเป็นความที่นี่เพื่อ

ในประเทศไทย ดังที่กล่าวมาแล้วว่าการศึกษา

แผนใหม่ในบุคแรกไม่ได้เน้นทางด้านพัฒนาความคิด
ฉะนั้นกว่าจะเริ่มนี้การศึกษาปรัชญาเป็นวิชาพื้นฐานก็ล่วง
มาประมาณ ๖๐ กว่าปี (ไม่นับการศึกษาพ�ทปรัชญาใน
สถาบันสังฆ์) แต่การศึกษาปรัชญาทำที่เบนมาและที่
แพร่หลายอยู่ในบุคคลนักเป็นไปเพื่อเสริมความรู้ในศาสตร์
แขนงอื่นมากกว่าจะมีฐานะเป็นวิชาเฉพาะของตัวเอง
สถาบันต่าง ๆ ที่มีการศึกษาปรัชญาเป็นวิชาเฉพาะเช่น
เป็นวิชาเอกในชั้นปริญญาตรี ผู้สมัครเข้าศึกษาน้อย
มาก ตัวนี้ให้ผู้จะสมัครเข้าศึกษาเป็นวิชาโท และศึกษา
วิชาที่สามารถนำไปประกอบอาชีพได้โดยตรงเป็นวิชาเอก

สำหรับการศึกษาปรัชญาเป็นวิชาเฉพาะระดับสูง
เช่นที่มหาลัยกรรณ์มหาวิทยาลัยมีการศึกษาระดับปริญญาโท
นั้น ผู้สมัครเข้าศึกษาทั้งการศึกษาจากวิชาเอกปรัชญา
ในชั้นปริญญาตรีซึ่งน้อยลงไปอีก เมื่อทางมหาวิทยาลัย
เบ็ด โอกาสให้ผู้ที่จบการศึกษาวิชาเอกอื่น ๆ เข้าศึกษา
ด้วยก็ไม่ได้ทำให้จำนวนผู้ศึกษาเพิ่มขึ้นมากนัก ผู้จัด
การศึกษางานส่วนออกไปเป็นผู้สอนวิชาปรัชญาในระดับ
วิชาลัยครุวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย อีกส่วนหนึ่งออก
ไปประกอบอาชีพอื่นในสายงานที่สังกัดมา ก่อนหน่องงาน
เอกชนที่ไม่เกี่ยวข้องกับวิชาปรัชญา ฉะนั้นผู้ที่จะศึกษา
วิชาปรัชญาเป็นวิชาเฉพาะระดับสูงจึงต้องเป็นผู้ที่สนใจ
ปรัชญาอย่างจริงจังและไม่กังวลเกี่ยวกับงานอาชีพ

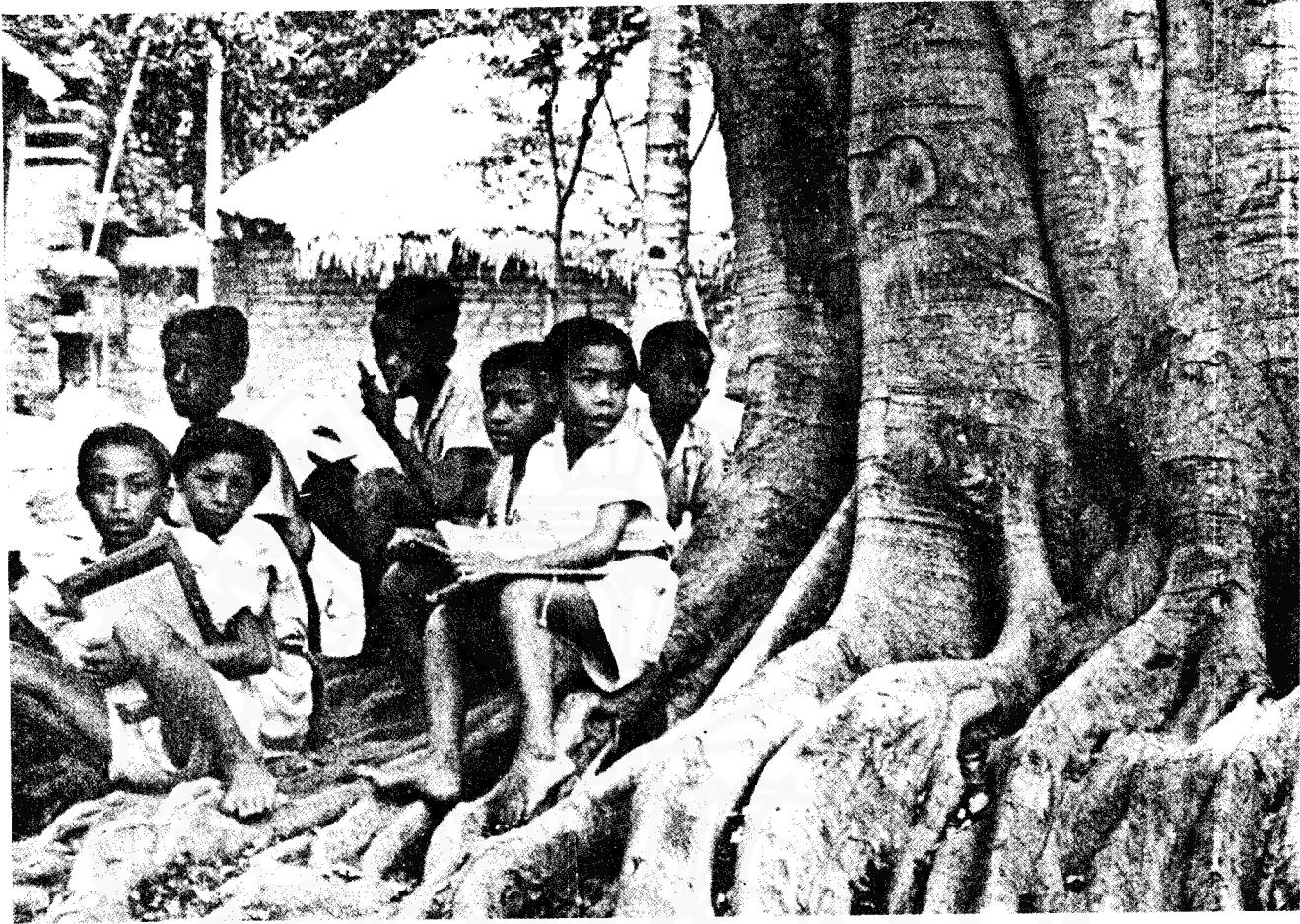
เนื่องจากงานอาชีพของผู้ศึกษาวิชาปรัชญาเป็น
วิชาเฉพาะมีอยู่อย่างจำกัดดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ทางงาน
ทางด้านการสอนปรัชญาที่อาจถือว่ามีจุดอ่อนตัวได้ไม่มากนัก
จึงทำให้การพัฒนาปรัชญาเป็นวิชาเฉพาะระดับสูงเป็นไป
ในขอบเขตที่จำกัดด้วย อย่างไรก็ตามบรรยายการศึกษา
ศึกษาปรัชญาและความสนิใจของผู้ที่อยู่ในวงอาชีพอื่นๆ
ต่อพัฒนาการทางปรัชญาของไทยก็ยังมีอยู่อย่างกว้างขวาง
เรื่องนี้จะได้กล่าวถึงในตอนต่อไป

๔. วิธีการต่างๆ

ในการศึกษาปรัชญา

ลักษณะเด่นของปรัชญาอยู่ที่การวิเคราะห์วิจารณ์
ดังนั้นในการศึกษาปรัชญา ผู้ศึกษาจะต้องมีเสรีภาพใน

การวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวาง ในการศึกษาแต่ละระดับวิธีการอาจจะต่างกันไปบ้างทั้งนั้นอยู่กับผู้สอนแต่ละคนและชุดมุ่งหมายเฉพาะวิชาด้วย แต่โดยทั่วไปผู้สอนจะนำการศึกษาปรัชญาด้วยการบรรยาย อภิปรายกลุ่มสัมมนา อ่านและวิจารณ์ตำรา และเขียนความเรียงหรือรายงานการศึกษาเฉพาะเรื่อง

ในการศึกษาปรัชญาระดับต้น การบรรยายและการชี้แนะจากผู้สอนนี้ส่วนอย่างมากในการเตรียมความรู้พื้นฐานทั่วไปเบื้องต้นและสร้างสรรค์ใน การวิพากษ์วิจารณ์ให้แก่ผู้ศึกษา การฝึกฝนการอภิปรายจะเป็นโอกาสให้ผู้ศึกษาได้ฝึกการวิพากษ์วิจารณ์และการใช้ความคิดอย่างเสรี ผู้สอนทัมหนาทิเบนผูกผันจะต้องช่วยกระตุ้นให้ผู้ศึกษามีการวิพากษ์วิจารณ์อย่างเป็นระบบ นี่คือความเหตุสมผลในการอ้างอิง และมีหลักฐานที่สอดคล้องต้องกัน หัวข้อต่างๆ ที่อภิปรายอาจเป็นหัวข้อที่ผู้

สอนแนะนำเพื่อเป็นแนวทางให้ก็ได้ หรือเป็นหัวข้อที่อยู่ในความสนใจของผู้ศึกษาได้ ซึ่งแน่นอนว่าหัวข้อหรือประเด็นนี้อยู่ทางผู้ศึกษาทางข้างในนั้นย่อมเร้าความสนใจและเปิดแนวทางไว้คร่าวๆ วิจารณ์ได้มากกว่า ผู้สอนอาจจะแสดงวรรณกรรมของตนได้โดยนี้ พื้นฐานอยู่บนการวิเคราะห์เบนกอกความมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

ในการศึกษาปรัชญาระดับที่สูงขึ้น การบรรยายมีความจำเป็นน้อยลง แต่การอภิปรายสัมมนาในประเด็นนี้อยู่ต่างๆ มีความสำคัญมากขึ้น การอ่านและวิจารณ์ตำราโดยเดพาอย่างยังตั้งนับขึ้นของกปรัชญาเองมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะเป็นการศึกษาแนวความคิดทางปรัชญาและวิเคราะห์วิจารณ์ด้วยตนเอง การเขียนความเรียงหรือรายงานการค้นคว้าเป็นหัวข้อที่เน้นการศึกษาด้วยตนเองอย่างมาก การเขียนวิทยานิพนธ์ก็เป็นทางหนึ่งที่พอจะทำให้มันใจได้ว่า ผู้ศึกษาสามารถค้นคว้า

วิจัยต่อไปได้ค้นพบเนื่อง และอาจสามารถพัฒนาประสิทธิภาพทางสติบัญญากของตนให้บรรลุจุดหมายสูงสุดในทางปรัชญา

อย่างไรก็ตามการศึกษาปรัชญาในสถานบันต่าง ๆ ของไทยยังมีข้อจำกัดอยู่มาก ประการแรกคือ จำนวนผู้สอนกับผู้ศึกษามิได้สัดส่วนกัน เพื่อการศึกษาปรัชญาในระดับพื้นฐานขยายตัวออกไปเมื่อผู้ศึกษาเพิ่มขึ้นอย่างมาก แต่จำนวนอัตราของผู้สอนเพิ่มขึ้นน้อยมาก ทำให้เกิดการศึกษาจำกัดอยู่เพียงการฟังคำบรรยายและขาดการฝึกฝนอย่างจริงจัง การขาดแคลนด้านร่างกายที่เหมาะสมเป็นข้อจำกัดสำคัญของการเรียนที่ทำให้การศึกษานักวิชาเป็นไปโดยลำบาก ทั้งนี้รวมถึงด้านภาษาไทยสำหรับผู้ศึกษาในระดับต้น ด้วย ประการสุดท้ายคือทั้งผู้สอนและผู้ศึกษาขาดการนำปรัชญามาสัมพันธ์กับบัญญາต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน บัญญาสังคม และบัญญการเมือง ซึ่งมีผลทำให้ฐานะและบทบาทของวิชาปรัชญาเป็นสิ่งที่ว่างเปล่าและไร้

ความหมาย

บัญญារะการแกรนน์อาจแก้ไขได้ไม่ยาก เมื่อมีการพัฒนาการศึกษาปรัชญาเป็นวิชาเฉพาะระดับสูง ผู้จบการศึกษาส่วนหนึ่งจะเคยบัญญานได้ บัญญາต่อมาเรื่องต่อเรื่องเป็นบัญญากไม่ซับซ้อนนัก ผู้ศึกษาในระดับสูงสามารถใช้คำว่าภาษาต่างประเทศได้ บัญญากผู้ศึกษาระดับต้นที่ยังไม่สันทัดในการใช้ภาษาต่างประเทศ ต้องอาศัยการเขียนและการแปลจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านนั้น ดังนั้นการร่วมมือกันเร่งผลิตตำราสำหรับการศึกษาระดับต้นจะเป็นงานเร่งด่วนสำหรับการแก้บัญญาน บัญญារะการสุดท้ายเป็นบัญญากซับซ้อนที่สุด เพราะขอนอยู่กับตัวบุคคล ผู้สอนปรัชญาจะต้องไม่ยึดติดอยู่เพียงการสอนประวัติปรัชญา ผู้ศึกษาส่วนใหญ่มีประสบการณ์มาแล้วอย่างมากน้อยจากเหตุการณ์ทางสังคม การเมือง ฯลฯ เหตุการณ์เหล่านี้อาจจะบังคับให้เข้าต้องขับคิดบัญญานเหล่านี้อย่างจริงจัง และบางครั้งพวกเขายังจะได้รับความ

ทุกชั้นเรียนจากบัญหาเหล่านี้ด้วย ผู้สอนปรับปรุงผลการฝึกฝนจะต้องไม่ล gerade เนื่องจากต้องมีเวลาเพียงชั่วโมงเดียวในการอธิบาย แต่ต้องอธิบายให้เข้าใจในทำนองคุณค่าในการทำงานปฏิบัติ การฝึกฝนความคิดอิสระจะทำได้เมื่อมันสัมภพนักเรียนว่าคิดและประ深交การณ์ส่วนตัวที่ศึกษามีอยู่ก่อนจะเข้ามาศึกษาปรับปรุง อย่างไรก็ตามผู้สอนจะต้องระมัดระวังไม่ขัดแย้งระหว่างการฝึกฝนและการมองทัศนะอย่างเดียวเป็นหลักในการวิเคราะห์วิจารณ์บัญหา ผู้ศึกษาเองก็มีส่วนไม่น้อยในการมีส่วนร่วมในการสอน นิวัติ วิจารณญาณและมีความไวต่อบัญหารอบตัว เป็นคุณสมบัติที่จำเป็นสำหรับผู้ที่จะประสบความสำเร็จในการศึกษาปรับปรุง

๕. ฐานะและบทบาทของปรับปรุง ในสังคมไทย

แนวโน้มปรับปรุงจะเป็นความคิดอิสระของนักปรับปรุง และมีความเป็นสากลในระดับหนึ่ง แต่เมื่อมีการศึกษาปรับปรุงในฐานะเป็น “วิชา” ปรับปรุงมีฐานะเป็นวิชาการแขนงหนึ่งเดียวกับวิชาอื่นๆ เช่นภาษาและวิชาการทางปรับปรุงอาจมองได้ว่าเป็น “สิ่งสำเร็จรูป” ที่เรียนและสอนกันตามหลักสูตร ในแห่งปรับปรุงลดฐานะไปเป็นอะไรบางอย่างที่อยู่ต่างหากจากมนุษย์ เป็นความรู้ที่ไม่จำกัดอยู่ในเกี่ยวข้องกับชีวิต บรรยายกาศของการศึกษาปรับปรุงบนค่อนบรรยายกาศของการศึกษาแบบตะวันตกที่ความรู้กับชีวิตไม่จำต้องไปด้วยกัน หรือทฤษฎีกับการปฏิบัติตามการแยกจากกันได้ ปรับปรุงที่เป็นวิชาการปรับปรุงที่เป็นวิชาการอาจเป็นคนละส่วนกัน ฉะนั้นเมื่อเรารับวิชาการต่างๆ จากตะวันตก ปรับปรุงจึงเข้ามาร่วมกับความเป็นวิชาการ การศึกษาปรับปรุงในระดับต่างๆ มีความเป็นวิชาการ เป็นการศึกษาเพื่อรักษาความปลอดภัย ยิ่งการศึกษาปรับปรุงมีข้อจำกัดในเรื่องจำนวนผู้สอนซึ่งทำให้ผู้ศึกษาขาดการฝึกฝนอย่างจริงจัง ปรับปรุงจึงมีฐานะเป็นเพียงวิชาหนึ่งแต่ไม่ได้มีบทบาทอย่างแท้จริงในชีวิตและสังคมของคนไทย

ปรับปรุงคือแนวคิดของคน แต่คนก็ต้องอยู่ในสังคม วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ของเข้า ปรับปรุงตะวันตกก็เป็นผลผลิตจากระบบสังคม การเมืองวัฒนธรรมประวัติศาสตร์ ฯลฯ ของตะวันตก และแน่นอนว่าระบบ

เหล่านี้ก็เป็นผลลัพธ์ของปรับปรุงเช่นกัน เราสามารถศึกษาปรับปรุงในฐานะที่เป็นแนวคิดของมนุษย์ที่เป็นสากลได้ แต่ขณะเดียวกัน เรายังคงรู้ว่าความแตกต่างในระบบสังคม ฯลฯ ทำให้ปรับปรุงของสังคมหนึ่งไม่อาจเป็นวิถีชีวิตของอีksangkhamหนึ่งได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปรับปรุงของสังคมที่อีกความรู้กับชีวิตไม่จำต้องไปด้วยกันเสมอ

เราจะเห็นความแตกต่างในการศึกษาปรับปรุงเพื่อรักษาเพื่อปรับปรุงเพื่อปฎิบัติได้ชัดเจนขึ้น เมื่อเปรียบเทียบปรับปรุงตะวันตกกับปรับปรุงตะวันออก บรรยายกาศของการศึกษาแบบตะวันออกไม่มีลักษณะเป็นวิชาการโดยตรงแต่จะผสมผสานกับความเชื่อทางศาสนา อาจพูดได้ว่าปรับปรุงกับศาสนาในโลกตะวันออกไม่ได้อยู่แยกกัน (แม้จะไม่ใช่องค์เดียวกัน) ศาสนาเป็นวิถีชีวิตของคน ปรับปรุงในโลกตะวันออกจึงเป็นปรับปรุงชีวิต การศึกษาปรับปรุงจึงเป็นไปเพื่อการดำเนินชีวิต เป็นการศึกษาเพื่อปฎิบัติ ปรับปรุงที่เป็นความรู้หรือวิชาการกับปรับปรุงที่เป็นวิถีชีวิตเป็นอันเดียวกัน

สังคมไทยคือสังคมของโลกตะวันออก เมื่อเรารับอิทธิพลของระบบการศึกษาแบบตะวันตก แน่นอนว่าเราต้องรับรู้การศึกษาปรับปรุงแบบตะวันตกมาด้วย ในช่วง ๒๐ ปีที่ผ่านมาการศึกษาปรับปรุงในเมืองไทยนั้นมีการพัฒนาที่ทำให้นักปรับปรุง ผู้สอนปรับปรุง และผู้ศึกษาวิชาปรับปรุง ตลอดจนนักวิชาการทั้งหลายตั้งคำามว่า เราไม่ปรับปรุงของไทยหรือไม่ เราไม่ได้ปฏิเสธว่าปรับปรุงที่ตะวันตกและตะวันออกมีความเป็นสากลในแห่งที่เป็นความคิดอิสระของมนุษย์ แต่ปรับปรุงที่เป็นแนวคิดอิสระของมนุษย์ในสังคมหนึ่งคือสังคมไทยนั้นหรือไม่ ปรับปรุงไทยที่เป็นผลผลิตของระบบสังคม ฯลฯ และที่จะกำหนดวิถีชีวิตของคนในสังคมไทยโดยเฉพาะมีใหม่

ความตั้นตัวในการแสวงหาปรับปรุงของไทยเริ่มจากการวิพากษ์วิจารณ์บัญหาต่างๆ ในสังคม แนะนำนักวิชาการที่เป็นนักปรับปรุง แต่จะสืบเนื่องมาจากการบัญญัติของระบบต่างๆ ในสังคมนั้นเอง การวิเคราะห์บัญญัติที่ต้องวิเคราะห์ระบบต่างๆ เช่น ระบบการเมือง ระบบเศรษฐกิจ ระบบการศึกษาเป็นต้น แต่ไม่ว่าจะวิเคราะห์ระบบใด ลักษณะของบัญญัติจะแบ่งได้เป็นสอง

ประเกกคือ บัญหารเรื่องวิชาการกับอุดมคติ (หรือจุดหมาย) ตัวอย่างเช่นระบบการศึกษา ถ้าเราทำหนดอุดมคติให้จุดหมายทางการศึกษาไว้แล้วก็กำหนดวิชาการที่จะไปสู่จุดหมายนั้น บัญหาอาจเกิดขึ้นได้ในสองระดับคือ วิชาการบกพร่องทำให้ไม่บรรลุผลตามจุดหมาย บัญหารระดับนี้เป็นบัญหานักวิชาการ แต่บัญหานักศึกษาที่จะต้องรับผิดชอบนั้น เป็นสังคมที่พึงปรารถนาหรือไม่ เราจะใช้หลักเกณฑ์อันใดในการกำหนดว่าอะไรควรเป็นจุดหมายของสังคม บัญหานักศึกษานักศึกษา ประชญา นักคิดทั้งหลายจึงต้องหันมาแสวงหาปรัชญาของสังคมเพื่อที่จะประยุกต์เป็นปรัชญาของระบบต่าง ๆ และนำไปสู่การแก้บัญหาที่แท้จริง เรายาบว่า ประชญาเท่าที่ศึกษากันมาล้วนเป็นประชญาทางวิชาการ หรือถ้าเป็นประชญาชีวิตก็ไม่ใช่สำหรับวิชีวิตในสังคมของเรา

นักคิดของไทยหลายท่านได้ให้สรุปน่าจะว่า ประชญาไทยคือพุทธธรรมหรือพุทธประชญา และได้มีการประยุกต์พุทธธรรมกับระบบต่าง ๆ ของสังคมไทย ที่เห็นเด่นชัดในระบบทั่วไปที่ผ่านมาก็คือการประยุกต์พุทธธรรมกับระบบการศึกษา เช่นงานของ สาโรช บัวศรี (A Philosophy of Education for Thailand) พระราชนูนิ (ปรัชญาการศึกษาไทย) พุทธศาสนา (การศึกษาคืออะไร) เป็นต้น แต่การขึ้นพุทธธรรมเป็นประชญาไทย ก็ยังมีข้อทิวพากย์ว่า “การที่ได้กามาก งานเขียนของ จิตร ภูมิศักดิ์ ทิวเกราะห์ระบบสังคมไทย (โฉมหน้าศักดินาไทย) และศักดิ์ สุริยะ (ปรัชญาชาวบ้าน) เป็นตัวอย่างของแนวคิดที่ไม่ลงรอยกับพุทธธรรม

การแสวงหาปรัชญาไทยยังเป็นงานของนักคิดของไทย งานเขียนในช่วงหลัง ๆ นี้แสดงถึงท่านอย่างชัดแจ้ง เช่น งานของ วิทย์ วิเศษเวทย์ (ปรัชญาภัณฑ์การศึกษา) เสาร์ พงศ์พิศ (บัญหารการศึกษาปรัชญาในเมืองไทย) เคลิมเกียรติ ผิวนวลด (ฐานะและบทบาทของปรัชญาในไทย) เป็นต้น งานวิจัยทางปรัชญาที่เกี่ยวกับสังคมไทยได้ขยายวงไปอีกนักคิดในสาขาอื่น ๆ การประชุมสัมมนาแลกเปลี่ยนทรรศนะกันระหว่างนักคิดและผู้เกี่ยวข้องกับวงการปรัชญาได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง ทั้งหมดเป็นความพยายามที่จะแสวงหาความรู้

อันเป็นสถาบันควบคู่ไปกับการแสวงหาเอกสารลักษณ์ของตัวเอง แนวโน้มที่ประชญาจะได้รับการพัฒนาให้เราได้รับรับต้นเอง เช่นไจและเก็บบัญหานอกต้นเรื่องนี้มากขึ้น ฐานะและบทบาทของประชญาในอนาคตคงจะไม่จำกัดอยู่เพียงเป็น “วิชา” ในระบบการศึกษาเท่านั้น แต่จะกลายเป็นวิชีวิตของคนไทยที่เป็นส่วนหนึ่งในสังคม ตะวันออกด้วย

บรรณานุกรม

- ๑ กิติมา ปรีดีพิลก, ประชญาการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๒๐.
- ๒ จุดยืนและทิศทางการศึกษาของไทย, สมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย, ๒๕๒๘
- ๓ จิตร ภูมิศักดิ์ (สมสมัย ศรีสุธรรมพรรัตน), โฉมหน้าศักดินาไทย, สถาบันวิจัยศิลป์, ๒๕๑๗
- ๔ บทเรียนจากการศึกษาในรอบร้อยปีผ่านมา, กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๑๖
- ๕ บนเส้นทางการแสวงหาโฉมหน้าใหม่ของการศึกษาไทย, สำนักพิมพ์พิพิธภัณฑ์, ๒๕๑๗
- ๖ พระราชนูนิ, ประชญาการศึกษาไทย, สำนักพิมพ์เคลื่ดไทย, ๒๕๑๙
- ๗ พุทธศาสนา (การศึกษาคืออะไร, ธรรมบุชา, ๒๕๑๖
- ๘ วิทย์ วิเศษเวทย์, “ประชญาภัณฑ์การศึกษา” แนวคิดทางการศึกษา, คุรุบุรีศัล氤, หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการพัฒนาครุ กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๒๗
- ๙ วุฒิชัย มูลศิลป์, การปฏิรูปการศึกษาในรัชกาลที่ ๕, สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, ๒๕๑๖
- ๑๐ ศักดิ์ สุริยะ, ปรัชญาชาวบ้าน, ชั้นรุ่นรุ่นใหม่-สถาบันวิจัยศิลป์, ๒๕๑๙
- ๑๑ ส. ศิริภัณฑ์, ประชญาการศึกษา, สำนักพิมพ์เคลื่ดไทย, ๒๕๑๖
- ๑๒ เอกสารประกอบการสัมมนาปรัชญา, “บัญหารเรียน การสอนวิชาปรัชญาในประเทศไทย” สาขาวิชาปรัชญา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ๒๕๒๒
- ๑๓ Saroj Buasri A Philosophy of Education for Thailand, Ministry of Education, Thailand, 1970